

gore verjetno znanilka groba ali celo večjega grobišča. Na to bo moralo odgovoriti izkopavanje, ki bo z izkopanim arheološkim gradivom dalo prve podatke o naselitvi in življenju prebivalstva v Poljanski dolini v času Rimljanov. Z vso upravičenostjo pa lahko v okolici tega domnevnega grobišča pričakujemo tudi večjo ali manjšo naselbino, ki bi pri reševanju nakazanega problema dala še več in dragocenejših podatkov za proučevanje rimske zgodovine na ozemlju loškega muzeja.

Janez Eržen

SLOVENSKA PRISEGA IZ SREDINE 18. STOLETJA

Najpomembnejše slovensko besedilo iz časa protireformacije oziroma baroka na škofjeloškem ozemlju je znani Škofjeloški pasijon iz leta 1721. Manj znane slovenske tekste iz tega časa na tem ozemlju so doslej objavili dr. Fr. Kos v Ljubljanskem zvonu 1890 (prisega iz 1694 in pismo iz 1690) in dr. M. Kos v Glasniku Muzejskega društva 1941 (prisegi iz 1615 in ok. 1618). Njim lahko pridružimo še koncept slovenske prisežne izjave, ki sem ga leta 1947 našel med nemškimi listinami loškega gospostva pri posestniku Janezu Kokalju, po domače Jelerju, na Mlaki nad Škofjo Loko.

Zapisek obsega 15 vrstic na polovici pole in se glasi (v oklepaju navedene besede so prečrtane):

Jest Gerra Kokhlin alli kokaukla per-seshem (ena zista bogou) te Suetti troize bogou atzetto, Sinou, jenoj Suetimu Duhu, de Jest moje Supernize ienoi tsheri al-lenka dolenzouki per eni glihi ta menez Xbri 1753.ta leta, tshes ta sche oblubnena, jenoj dana dota teh 400 d (d) spet druge 100 d Vetsh, koker tem drugem bratam, jenoj Sestram, jenoj sizer proku temu, de tsche bode nie gospodar Joseph dollenz nie nikar Samu tu Schnutuansko pismo storru ampek tudi niegou douh per gos-podu Radautscho bode platzou dati sa resniza nisseem oblubila. Koker

Na koncu naj bi sledil običajni zaključek: »Kakor meni Bog pomagaj.« in podpis.

Zapisovalec je bil verjetno neki nemški pisar, ki ni poznal bohoričice in mu je posebno označevanje naših šumevcev delalo velike težave. Za č rabi *tsh* in *tz*, za ž ima tudi dvojno oznako: *sh* in *sch*. Poljansko narečje, na katerega območju leži vas Mlaka, se kaže v pisavi *douh*: zna-

čilni poljanski velarni pripornik *g* je pi-san kot *h*. Zanimiv je izraz za nasprotno stranko pri sodni obravnavi *Superniza*. Ženitovanjsko pismo (Heyratbrieff, den 18.ten Xber 1753), o katerem je tu govora, je ohranjeno v Državnem arhivu Slovenije v Ljubljani

Janez Dolenc

DESET LET LJUDSKE KNJIZNICE NA GODEŠIČU

Letos poteka deseto leto dela ljudske knjižnice na Godešiču. Knjižnica je bila ustanovljena 12. novembra 1950 ob pobudi in vsestranski pomoči prosvetnega društva »Brata Križnar« in je še danes njegov sestavni del.

Prebivalci Godešiča so razumeli velik pomen knjižnice in so ob ustanovitvi darovali precejšnje število knjig. Razumevanje je pokazala tudi ljudska oblast in je bila knjižnica že ob ustanovitvi večkrat deležna raznih podpor, bodisi v obliki knjig ali pa v obliki denarja. Na ta način se je nabralo do konca 1952. leta 348 najrazličnejših knjig.

V prvih dveh letih poslovanja so si bralci izposodili približno 400 knjig, kar je bilo zelo razveseljivo za tedanje razmere. Že takrat se je pojavilo pereče vprašanje premajhne izbire in pomanjkanje novejših sodobnih del. Ta problem spremlja knjižnico vse do današnjih dni in bo treba v bodoče posvetiti več pažnje nakupu novih knjig.

V letu 1953 so si bralci izposodili že 432 knjig. To je doslej največje število izposojenih del v enem letu in znaša 124 % vseh knjig v knjižnici. V tem letu je knjižnici podaril Mestni komite ZK iz Kranja 24 političnih knjig, MLO Škofja Loka pa 10.000 dinarjev. Vpisalo se je 18 novih članov in je njihovo število naraslo na 76 (10 moških, 18 žensk, 23 mladincev, 14 mladink, 9 pionirjev in 2 pionirki).

Leta 1954 so kupili 79 novih knjig, tako da jih je bilo tedaj skupno 451. Polovico knjig so zavili, da bi se na ta način bolje očuvale. Tudi v tem letu je MLO Škofja Loka podaril knjižnici 30.000 dinarjev. Bralci so si izposodili 276 knjig, od tega največ mladinskih. Vpisala sta se le dva nova izposojevalca. Razveseljivo pa je bilo to, da je bilo od celokupnega števila vpisanih obiskovalcev 65 % mladine, ki je tudi najbolj redno obiskovala knjižnico.

Zelo dobro je knjižnica poslovala v letu 1955, saj so si obiskovalci izposodili 392 knjig. Največ del so si izposodili v

januarju, februarju ter marcu, in sicer 280 ali 72 %, najmanj pa v maju, juniju ter juliju (samo 21 knjig ali dobrih 5 %). Knjižnici so v tem letu podarili: Ljudska prosveta iz Kranja 135 knjig, ObLO Skofja Loka več revij in 4 knjige ter KUD »Brata Križnar« 3000 dinarjev. S temi podarjenimi in novo nabavljenimi knjigami se je njih število dvignilo na 590.

V letu 1956 se je knjižnica znašla pred velikimi težavami. Najbolj pereče vprašanje so predstavljali neprimerni prostori in nabava nove knjižne omare. Ker tega v letu 1956 niso uspeli rešiti, se je to odrazilo zlasti v slabem poslovanju, zmanjšanjem obiska, v nekakšnem splošnem mrtvilu, saj so si bralci v tem letu izposodili le 84 knjig.

Ko se je v letu 1957 knjižnica preselila v primernejši prostor in ko so tudi nabavili novo knjižno omaro, se je stanje vidno izboljšalo. Novi prostor še vedno ne ustreza vsem potrebam, a je vseeno precej boljši od starega. V tem letu so si bralci izposodili 264 knjig. V letih 1958 in 1959 je knjižnico obiskalo 365 bralcev, ki so si izposodili 584 knjig. Z nakupom novejših del in revij v zadnjih treh letih se je knjižni fond dvignil na 702 knjigi in 290 revij. V tem razdobju je knjižnica dobila pomoč samo od prosvetnega društva »Brata Križnar«, in sicer 20.000 dinarjev. Knjižnica je tudi naročena na številne knjižne zbirke ter kulturne in politične revije (Prešernova družba, Ljudska knjiga, Borec, Socialistična misel, Obzornik, Mladina, Prosvetni list itd.). Knjižnica ima 92 članov, se pravi, da je približno vsak četrti prebivalec Godešiča vpisan v imenik izposojevalcev.

Ko stopa delo knjižnice v drugo desetletje, so ji odprle lepe perspektive. Z adaptacijo Prosvetnega doma se bo knjižnica preselila v nove sodobno urejene prostore. Tu se bo knjižnici pridružila še čitalnica s televizijskim sprejemnikom. Seveda pa bo treba resno prijeti za delo in pristopiti k sodelovanju pri posredovanju izvenšolske izobrazbe delovnemu človeku. Knjižnica naj bi postala skupno s čitalnico kulturni center vasi, kjer bi se zbirali vsi, ki čutijo potrebo po kulturnem delu in razvedrilo.

Tone Bobnar

NOVOSTI V MUZEJSKIH NARAVOSLOVNIH ZBIRKAH

Priradoslovni muzej v Ljubljani ima znanstveni in poljudno izobraževalni pomen. Zato mora imeti popolne sistematske zbirke o naravi slovenskih pokrajin, da

so na razpolago strokovnjakom za študij. Poleg tega pa mora tudi nestrokovnjaku prikazovati značilnosti narave in ima v ta namen urejene razstavne zbirke v biotopih, t. j. v naravnih življenjskih združbah. Naravoslovna zbirka loškega muzeja ima — vsaj zaenkrat — samo ta namen, da preprostim obiskovalcem predočuje značilnosti loškega ozemlja. Do sedaj so bile maloštevilne živali, ki jih je muzej zbral, razstavljene posamič, brez svojega okolja. V letošnjem poletju smo pa uredili prvi biotop — naš gozd z nekaterimi živalmi, ki v njem živijo.

Na lesenitnih ploščah ogrođja, ki ga je izdelal mizarški mojster Jože Peterneš, je slušatelj umetnostne akademije Franc Novinec iz Godešiča naslikal rob mešanega gozda. Sestavlja je resnične motive iz loške okolice tako, da gozd prehaja v travnike, med katerimi se vije Sora. Ob njej je progla vlažnega sveta z rogozjem in vehovjem. Valovita pokrajina prehaja v ozadju v hribovje, kjer so za vrhove uporabljene svojske oblike Homa, Osolnika, Lubnika in Ratitovca. Pred tem ozadjem je preparator ljubljanskega muzeja Franc Leben postavil plastično gozdno pokrajino. Središče tvori stara bukev, ki smo jo s pomočjo občinskega gozdarskega oddelka in logarja Pavla Kosa iz Poljan izsledili na Bukovem vrhu. Pred brlogom med krivenčastimi koreninami imata stara in mlada lisica opravka z ježem, po spodnji veji teče polh, v krošnji se je prikazala kuna zlavica, vejo preiskuje detel. Izza bukve gleda jazbec, iz gošče je prilomastil mrjasec. Na mladi jelki sedita ljubka veverica in kalin. Na veji iz stranske stene počiva podhujka, suho drevo v ozadju preiskuje zelena žolna. Na odsekani brezi stoji smrdokavra, v bližini štora preži dihur. Med rogozjem se plazi vidra, v ozadju vidimo pižmovko, zviška se spušča kragulj. Duplo v stari bukvi je namenjeno za čuka ali skovika.

Letos je dobil naravoslovni oddelek našega muzeja tudi novo zbirko o krasu na loškem ozemlju, ki ga do sedaj nismo dosti upoštevali. Začasno arheološko zbirko smo umaknili na stranski spodnji hodnik, v izpraznjeno sobo smo pa namestili predmete, ki jih je zbral in izdelal Inštitut za raziskovanje krasa v Postojni, za kar se je posebno zavzel naš rojak arheolog Aci Leben. Kras je razvit na konglomeratu Za gradom in pri Papirnici ter po vsem apnenčastem delu našega ozemlja. Poleg mnogih vrtač je znanih doslej okrog 70 jam in brezen. Splošna maketa kaže značilne oblike kraškega podzemlja,